

Aan: Staatssecretaris Henk Bleeker, Ministerie van EL&I

Onderwerp: Reactie op het wetsvoorstel Wet Natuur

Inleiding

De Staatssecretaris Bleeker van het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie is voornemens om een wetsvoorstel in te dienen voor een nieuwe Wet Natuur. Deze wet heeft als doel drie bestaande wetten te vervangen: de Flora en- faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet. Via het internet wordt de gelegenheid geboden om via een consultatie te reageren op het wetsvoorstel. Daarbij worden de onderstaande vragen gesteld:

- (1) Dragen de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de huidige natuurwetgeving bij aan de balans tussen ecologie en economie?
- (2) Is het voorliggende wetsvoorstel voor de praktijk duidelijk en uitvoerbaar?
- (3) Heeft u verder nog opmerkingen over de inhoud van het wetsvoorstel en de toelichting?

Door inzending van deze brief, wil ik graag reageren op het wetsvoorstel Wet Natuur en de bovenstaande vragen.

Reactie algemeen

Naast de aangekondigde drastische bezuinigingen op natuur betekent dit wetsvoorstel een tweede dreun, omdat voor veel planten- en diersoorten de bescherming flink wordt teruggeschroefd. Veel soorten zullen minder streng beschermd worden en anderen zullen buiten de Natura2000-gebieden helemaal geen bescherming meer genieten. Het wetsvoorstel biedt onvoldoende waarborg van het behoud en behalen van een gunstige staat van instandhouding van zeldzame en bedreigde planten en diersoorten. Daarnaast valt door het wetsvoorstel de bescherming weg voor exemplaren van zeldzame en bedreigde dier- en plantensoorten die juist voorkomen buiten de Natura 2000 gebieden. Voorbeelden zijn de grote modderkruiper, meerval, das, veldspitsmuis, waterspitsmuis en vliegend hert. Juist door ruimtelijke ingrepen buiten beschermde gebieden worden vele zeldzame en bedreigde soorten onder druk gezet. Ook de verbinding tussen de beschermde gebieden is van groot belang om de biodiversiteit en populaties van internationaal beschermde soorten duurzaam te kunnen behouden en versterken.

Het wetsvoorstel dient in mijn ogen drastisch te worden herzien om te voorkomen dat zowel internationaal beschermde soorten als nationaal zeldzame en bedreigde soorten achteruit gaan danwel verloren gaan.

Hiernaast is de huidige wettekst zeer breed interpreteerbaar door een onvoldoende uitleg van gebruikte definities. Juist het ontbreken van een goede toelichting hoe definities te interpreteren, zal de wettekst leiden tot een niet goed na te leven wet. De huidige Flora- en faunawet is hiervoor een voorbeeld; tot op de dag van vandaag zijn er (interne)

discussies over de juiste interpretatie van definities in de Flora- en faunawet. Ecologie is over het algemeen een dynamische wetenschap dat onderhevig is aan vele nieuwe inzichten. Door ecologische termen te gebruiken in een juridisch kader, zal er zonder een duidelijke toelichting per definitie te allen tijde een onduidelijke wetgeving ontstaan. Hierdoor zal het nieuwe wetsvoorstel nooit kunnen voldoen aan het doel om een duidelijke en uitvoerbare Wet Natuur te realiseren.

Artikelsgewijze reactie

Artikel 1.8 zorgplicht

De zorgplicht biedt mijns inziens onvoldoende bescherming voor exemplaren of populaties van zeldzame of bedreigde soorten in Nederland. De huidige wettekst is zeer breed interpreteerbaar, waardoor de wettekst niet de duidelijk verschaft die zij beoogd. Verder wordt er mijns inziens teveel geleund op het instrument handhaving om soorten te beschermen. In de huidige situatie zijn er te weinig handhavers in het veld om naleving van de natuurwetgeving te toetsen. Tevens volgen uit slechts een beperkt aantal handavingsverzoeken daadwerkelijke acties, daar de bewijsvoering voor overtreding vaak niet ligt bij de initiatiefnemer maar veelal bij de indiener van een handavingsverzoek. In de huidige praktijk hebben handhavers (AID) onvoldoende kennis om te bepalen of er sprake is van een overtreding (niet ecologisch opgeleid), wat leidt tot onvoldoende en niet tijdige acties om soorten afdoende te beschermen. Verder is er hiernaast geen duidelijke methodiek om effecten danwel mitigerende of compenserende maatregelen te bepalen (zie mijn reactie op hoofdstuk 7).

Artikel 1.9 vaststellen beschermings programma

De tekst, waarin staat dat bij ministeriele regeling kan worden bepaald dat een (beschermings)programma wordt vastgesteld, bevat onvoldoende waarborg dat een dergelijk programma ook daadwerkelijk wordt vastgesteld. Een programma als wordt bedoeld in artikel 1.9 is mijns inziens noodzakelijk om het doel te halen wat wordt beoogd volgens lid 1 van het artikel, op het moment dat de huidige natuurwetgeving wordt vervangen door het nu voorliggende wetsvoorstel. Mijn voorstel is om in het artikel een deadline te stellen aan de vaststelling van een beschermingsprogramma door een ministeriele regeling. Dit kan door het toevoegen van een lid onder artikel 1.9, waarin staat vermeldt voor wanneer een programma uiterlijk dient te worden vastgesteld door het Ministerie (bijvoorbeeld binnen 1 jaar na vaststelling van de Wet Natuur).

Artikel 3.1, lid 2 verbod nesten en rustplaatsen van vogels te vernielen

In de toelichting staat aangegeven dat het Ministerie van EL&I een indicatieve lijst hanteert van jaarrond beschermde broedvogels in het kader van de Flora- en faunawet. De totstandkoming van deze lijst is onduidelijk, tevens is de lijst onvolledig. Zo ontbreekt de lepelaar als jaarrond beschermde broedvogelsoort, die geheel voldoet aan het criteria van een jaarrond beschermde soort volgens categorie 2. Ook is het onduidelijk waarom spechten niet zijn vermeldt als jaarrond beschermde broedvogels. De lijst gaat tevens niet

in op de definitie rustplaats, als vermeldt in artikel 3.1, lid 2. Een lijst is gewenst van soorten met vaste rustplaatsen, zoals een aanzet wordt gegeven in de toelichting van het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel is het moment om de huidige definities nogmaals tegen het licht te houden en een transparante en heldere lijst op te stellen met een toelichting op de totstandkoming.

Paragraaf 3.3 Beschermingsregime andere soorten (dan soorten beschermd door Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn)

De paragraaf biedt onvoldoende waarborg van het behoud en behalen van een gunstige staat van instandhouding van zeldzame en bedreigde planten en diersoorten. De verbodsbepaling in artikel 3.11 is zeer beperkt en zeer onvolledig. Daarnaast valt door het wetsvoorstel de bescherming weg voor exemplaren van zeldzame en bedreigde dier- en plantensoorten die juist voorkomen buiten de Natura 2000 gebieden. Voorbeelden zijn de grote modderkruiper, meerval, das, veldspitsmuis, waterspitsmuis en vliegend hert. Juist door ruimtelijke ingrepen buiten beschermde gebieden worden vele zeldzame en bedreigde soorten onder druk gezet. Ook de verbinding tussen de beschermde gebieden is van groot belang om de biodiversiteit en populaties van internationaal beschermde soorten duurzaam te kunnen behouden en versterken. Het NVB Vereniging voor ontwikkelaars & bouwondernemers heeft in een brief aan U aangegeven dat voor zover soorten echt zeldzaam zijn, een uitgebreide bescherming op zijn plaats is.

De beschermingsregime voor zeldzame en bedreigde soorten die niet beschermd zijn onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn, dient in mijn ogen drastisch te worden herzien. Dit om te voorkomen dat zowel internationaal beschermde soorten als nationaal zeldzame en bedreigde soorten achteruit gaan danwel verloren gaan.

Artikel 3.33 Walvisvangst

Het artikel geeft de mogelijkheid een vergunning te verstrekken om walvissen te vangen, doden en verwerken. De huidige walvisstand staat heden nog steeds onder druk en een populatiegrootte is zeer lastig vast te stellen (tot op heden slechts een grove aanname). Daarnaast is er veel discussie over de noodzakelijke grootte van een globale en duurzame populatie. Nederland is lid van de Internationale Walvis Commissie (IWC) en is als lid gebonden aan een internationaal geldende walvisjachtverbod. Het artikel 3.33 of de Wet Natuur in het algemeen refereert niet aan deze afspraken. Tevens wordt niet vermeldt welke walvissoorten op welke wijze beschermd zijn. Het artikel is daarmee onvoldoende uitgewerkt om de bescherming van walvissen op Nederlands grondgebied of voor schepen onder de Nederlandse vlag te waarborgen.

Paragraaf 3.8 Handel in en bezit van planten en dieren

Onduidelijk is of zeldzame of bedreigde soorten afdoende beschermd worden van handel of bezit. In de huidige situatie worden vele planten- en diersoorten bedreigd door de handel in of bezit van deze soorten. Voorbeelden zijn het opzoeken, uitsteken of vangen en onder zich hebben van orchideeën, amfibieën, reptielen, vissen en zoogdieren door tuin-, aquaria- en terrarialiefhebbers. De zorgplicht als bedoeld in artikel 1.8 is een

onvoldoende instrument om handel en bezit van zeldzame en bedreigde soorten tegen te gaan. De zorgplicht is niet duidelijk hoe om te gaan met exemplaren van in het wild levende dieren en planten of het bezit ervan. Tevens heeft artikel 3.11 (beschermingsregime andere soorten dan soorten beschermd onder de Habitat- of Vogelrichtlijn) alléén betrekking op het verbod om zoogdieren, amfibieën en reptielen opzettelijk te doden. Artikel 3.11 vermeldt niet dat vangen en bezitten van dieren en planten verboden is.

Hoofdstuk 7. Handhaving

Voor de bescherming van dieren en planten is het niet duidelijk op welke manier op een uniforme en toetsbare wijze effecten op de gunstige staat van instandhouding moeten worden bepaald. Tevens is er veel discussie over de doelmatigheid en effectiviteit van mitigerende danwel compenserende maatregelen. Doordat het Bevoegd gezag geen bij besluit vastgestelde methodiek heeft hoe effecten en mitigatie en compensatie te bepalen, is het onduidelijk hoe bij handhaving het Bevoegd gezag de gunstige staat van instandhouding van door de Wet Natuur beschermde soorten kan toetsen en waarborgen. Door het ontbreken van een door het Bevoegd gezag vastgestelde methodiek is het voor rechters niet toetsbaar of maatregelen opgelegd door het Bevoegd gezag correct zijn bepaald en kunnen worden opgelegd. Zie hiernaast mijn reactie op artikel 1.8 zorgplicht. Hiermee is handhaving als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het wetsvoorstel voor de praktijk niet duidelijk of uitvoerbaar.

Oss, 18 november 2011

Sander Hunink BSc.

Ecoloog

Voormalig Toetser Flora- en faunawet bij het Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van EL&I (periode november 2004 t/m maart 2011)

Post scriptum: deze reactie mag openbaar worden gemaakt, mits de gehele inhoud van de reactie en de ondergetekende worden gepubliceerd.